

ÅRSPLAN

2022/2023

Barnas Have avd. Bugården AS

INNHOLD

Barnas Have avd. Bugården– vår visjon	3
Barnehagens formål, innhold og verdigrunnlag	4
Organisering av huset	5
Satsningsområde for 2021-2023	6
➤ Språk	6
➤ Lek	7
➤ Barnehagemiljø og krenkelser	8
Læring	9
Omsorg	9
Danning	10
Mangfold	10
Overganger	11
➤ Tilvenning	11
➤ Overgang barnehage-skole	12
Vurdering og dokumentasjon	12
Litteraturliste	13

Årsplanen er fastsatt av barnehagens
Samarbeidsutvalg 04.10.22

Barnas Have avd. Bugården AS

~ Et trygt sted å leke og lære

Barnas Have avd. Bugården har en visjon om at det skal være trygt og godt å være sammen i barnehagen. Vi vil at barna sikres en god oppvekst og at barnehagen er en læringsarena og et fellesskap hvor det er godt å være. Vi tenker barnehagen som et samfunn i miniatyr, der barna skal få oppleve glede, mestring, vennskap og trivsel i trygge rammer tilpasset barnas alder og forutsetninger. De skal få utvikle seg og oppleve at de er del av et sosialt og kulturelt miljø.

Barna skal føle seg sett og hørt, og de skal få være seg selv med sine tanker, følelser og meninger. Økt mangfold og individualisering gir også økt behov for demokratiforståelse og respekt for forskjellighet. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og for den verden de er del av. En verden strukturert av et sett normer og regler som også skal speiles i barnehagehverdagen.

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har en egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Vi som voksne vil legge vekt på å skape relasjoner til hvert enkelt barn gjennom gode rutiner og støttende stillas, slik at barnehagedagen blir trygg, stabil og spennende.

Formål, innhold og verdigrunnlag:

Barnehagen som pedagogisk virksomhet styres av lovverk, statlige retningslinjer og kommunale satsningsområder.

Barnehagen skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner, noe som kommer tydelig frem i Rammeplan for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Alt vårt pedagogiske arbeid planlegges derfor ut fra disse rammene og vi observerer og evaluerer fortløpende for å sikre at vår praksis er i samsvar med lov og forskrift.

Barnehageloven §1, Formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven §2, Innhold:

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Organisering av huset

Vi har alltid felles start på dagen og en felles frokost fra kl. 07.30-08.15 for de som ikke har spist hjemme. Kjernetiden vår er fra 09.15 til 14.45. Da deler vi inn i mindre grupper og aktiviteter. Noen ganger etter alder på barna og noen ganger på tvers. I kjernetiden er det alltid minst en gruppe barn ute, en gruppe inne og noen barn er på tur i nærmiljøet. Denne fordelingen gjør at vi kan utnytte det fysiske miljøet godt, både inne og ute og alle gruppene får et variert leketilbud gjennom uken. De minste barna som sover er primært ute på formiddagen, de store barna har flere turdager og skolegruppen har eget opplegg noen dager. På ettermiddagene er også barn og personal sammen, men kan dele seg i grupper ute/inne. Dette gir utbytte på mange områder, de små barna har store barn å strekke seg etter og de store barna kan hjelpe og ha omsorg overfor de minste.

I nærmiljøet vårt har vi skogen bak svømmehallen, Briske. Her er det muligheter for små og store til å utfolde seg på ulent terreng gjennom små bakker, fjell, klatring i trær og løpe. Vi har med oss mat på tur og ut ifra årstiden prøver vi å lage mat på bål/stormkjøkken som en god erstatning for brødkiver og det å gi barna erfaring med å lage mat ute. I tillegg til skogen bruker vi fotballbaner, den gamle arenaen, lekeplassen ved bugårdsdammen og for de alle minste er ofte en trilletur rundt dammen og se på alt livet en fin opplevelse.

På vinteren har vi akebakker både i barnehagen og utenfor. Utover dette bruker vi også Sandefjord bibliotek, går på turer til brannstasjonen og de eldste går også til Virik-skogen hvor vi kan jakte på padder og andre skatter.

Satsningsområder for 2021-2023

Språk

«Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Alle barna skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og helhetlig språkutvikling» (Udir, 2017)

Ved at vi gir barna trygge rammer der barna er i samhandling med andre barn og voksne kan de uttrykke sine følelser som sinne og glede, samt kunne uttrykke sine meninger. Når barna bruker språket sitt i samhandling med andre barn og voksne utvikler de språket sitt, om det er gjennom leken eller i samtale med barn og voksne. Barn har en helt utrolig evne til å uttrykke seg både verbalt og nonverbalt i leken. Vi ser at dette samspeillet som skjer mellom barn – barn, eller barn – voksne er med på stimuler språkutviklingen til barnet. Språket brukes i forhandlinger med andre og til å skape gode relasjoner som å knytte vennskapsbånd.

Barnas språk og evne til å uttrykke tanker og ideer, følelser og opplevelser er avgjørende for lekens utvikling. Barn har et behov for å kunne uttrykke seg ved å sette ord på sine ulike sinnstilstander, f.eks. sinne, glede, følelser og kunne stille spørsmål som de ønsker svar på for å kunne utvikle seg selv. Den gode samtalen med barna er en viktig del av barns språkutvikling.

Det er viktig at barna bygger opp gode, dype begreper. Dette stimuleres ved at barna opplever at ulike ord brukes forskjellig, eller at flere ord kan representere samme eller tilsvarende situasjon, gjenstand eller likende. Vi forklarer ukjente ord, og oppmuntrer barna til å spørre dersom de møter ord de ikke forstår. Dermed kan vi knytte nye ord til kjente situasjoner eller vise til ord som barna allerede har i sitt ordforråd.

For barn med et annet morsmål enn norsk er begrepsutvidelse i arbeid i egne språkgrupper. Her jobber vi med å konkretisere begreper, og ser på innhold, sammenhenger og lydene i ordene.

Mål for arbeidet med språk 2021-2023

Personalet skal;

- Kjenne til de grunnleggende elementer i barns språkutvikling
- Skape gode samtaler med barna, gi tid og rom til å lytte og sette ord på ønsket ytring
- Bruke alle situasjoner i løpet av dagen til språk og samtaler sammen med barna.
- Være lydhør for barns initiativ, også det nonverbale og gi barnet rom for å uttrykke seg gjennom det nonverbale språket, men samtidig forsterke det verbale.
- Delta i lek ute og inne, være til stede i samtaler og gi leken inspirasjon og elementer til å utvikle seg videre
- Beviste på eget kroppsspråk, blikkontakt, hastighet og tonefall. Være beviste på språket som brukes, benevne og sette ord på, gi barna rikelig med ord og begreper og ikke forenkle språket.
- Dokumentere barns interesser og opplevelser som støtte og inspirasjon til samtale gjennom observasjoner, dialog med foreldre og barn, bilder etc.
- Benytte konkrete og billedstøtte. Bildebøker, bildekort, språkposer og dagsplan er elementer vi vi ta i bruk.
- Barna skal få lytte til språk gjennom høytlesning og lydbøker, rim, regler og musikk. Barna skal få oppleve forståelse mellom det å lytte til språk, uttale og se skriftspråk.
- Barna skal få samlinger og aktiviteter i små grupper hvor barna opplever at det er trygt å ytre sin mening, delta i samlinger og holde gode samtaler.

Lek

Alle barn skal ha en barndom preget av trivsel, vennskap og lek, og spesielt barnets rett til lek er sterkt forankret i den norske barnehagetradisjonen. (Ødegård & Røys, 2018) Lek ses som en del av barndommens egenverdi. Det å leke har en verdi i seg selv for barn, men det er også den viktigste læringsarenaen. (Idsøe & Roland, 2017) Barn kan lære av å leke, og leke mens de lærer. De utforsker og gjenskaper det de har opplevd, både morsomme og vanskelige ting, på nytt og på nye måter. I leken bearbeider de inntrykk, følelser, tilegner seg sosial kompetanse, utvikler språk og tanker. I leken må man lære seg å tilpasse seg andre, bruke språket for å fremheve sine synspunkter, forhandle, uttrykke fantasi, undre seg og finne ut av ting. Leken skal være fri, den skal være barnestyrt, indre motivert og lystbetont.

Gjennom leken skaper barn relasjoner og bygger vennskap. Alle barn skal ha en venn og en lekekamerat. Gjennom leken utforskes omgivelser, grenser, muligheter og relasjoner.

Gjennom relasjoner, mestring og vennskap utvikler barna resiliens som vil gjøre de sterkere i møte med utfordringer og motgang. Borge ser på en rekke sider av *vennskapet som er fordelaktig for barns psykososiale miljø; i) det skaper et unikt mikromiljø for gjensidig belønnende erfaringer, ii) rommer praktisering av ferdigheter mellom to barn, iii) bidrar til psykososial fungering og sist, men ikke minst iv) beskytter sårbare barn mot vonde opplevelser* (Borge, 2012, s. 150). Det er viktig for barnet å være med i det fellesskapet leken gir.

Leken utvikles i takt med at barn utvikles. De yngste er opptatt av det som teoretisk klassifiseres som parallelllek eller lek ved siden av hverandre. Eksempel på dette er når to barn sitter i sandkassen og leker. Begge lager kaker med bøtte og spade eller kjører med bilen

uavhengig av hverandre og ofte uten dialog, men allikevel i en form for samspill ettersom de leker parallelt. Leken utvikler seg videre til en mer rollelek hvor barna sammen lager kaker og eksempelvis tar disse med inn i en butikklek der de skal selge kaker. Eller de lager en bilbane sammen og kjører bilene i tur og orden som på et billøp. Videre fordeler de roller, for eksempel at den ene har ansvar for å lage kakene og er baker, mens den andre holder butikken, selger kakene og er selgeren i leken. Rollene fylles med erfaringsbasert innhold og fantasi. Etter hvert vil barna kunne ta del i mer regelbaserte leker som krever at barnet følger spilleregler for leken. Det kan være lek som «rødt og grønt lys», «gjemsel», «sisten» osv. hvor det er klare regler for lekens innhold eller en fotballkamp hvor det er gitte regler for hvordan en kamp skal gjennomføres. Regelleken handler om et spill der man må samarbeide om et sett regler og er bygd på mer kompliserte samhandlinger.

Denne systematikken i barns lekeutvikling krever engasjerte, tilstedeværende og iderike, kreative voksne. Personalet skal hele tiden være i relasjon til lekende barn og gi leken påfyll. Personalet skal verne om den gode leken, gi gode opplevelser og hjelpe barn til å føle mestring i lek gjennom å gi de strategier til å tre inn i lek og til å kunne si nei til lek og møte avvisninger i leken.

Barna skal få oppleve hva som er god lek, men også erfare at det finnes dårlig lek og være med å skape strategier for å utvikle den gode leken.

I vår barnehage har hvert rom en funksjon. Vi har puterom der de minste får lov til å boltre seg i hinderløyper og motoriske utfordringer i trygt miljø på puter og de store får lov til å balansere, bygge hytter og store slott av puter. Videre har vi formingsrom og rom som inspirerer til bordaktiviteter som Lego, perling og tegning. Flere av våre rom har doble funksjoner med vegghengte bord for å gi rom for den skapende leken, eksempelvis kjøkkenlek der vi tar ned et bord og vips så er vi på café. Det store rommet i 2.etg er innredet i flere lekesoner som raskt kan endres etter tema og interesser. Her er det dyr og biler og tog og klosser. Vi har også et «familierom» med utkledningstøy, dukker og klær og kjøkkenkrok.

Utenfor døra har vi et flott lekeområde, både innenfor gjerde og i nærmiljøet. Vi er ukentlig på turer hvor barna får leke med naturmaterialer, en lek vi ser er veldig annerledes leken inne ettersom barna i større grad er skapere av leken og materialene blir støtten. Vi ser at samfunnet er i endring og lekene til barna blir mer og mer digitaliserte og samtidig som vi ønsker å være med på utviklingen ønsker vi å bevare tradisjoner gjennom regelleker som «bro, bro brille», «ta den ring» og «rødt lys».

Gjennom ulike prosjekter i løpet av året skaper vi rom for felles opplevelser som barna tar med inn i den frie leken. Personalet skal hjelpe til med å utvikle leken gjennom å gi de forslag til videreføring, materiell, bringe inn ulike fagområder, utforske sammen med barna og lage eksperimenter, være gode veiledere og gi rom for at barna kan få holde på leken over tid.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen og vi som profesjon må verne om leken.

Barnehagemiljø og krenkelser

I perioden høst 2021 til vår 2023 arbeider personalet med «Barnehagemiljø og krenkelser», en nettstøttet og barnehagebasert kompetanseprosess i regi av Høgskolen i Innlandet. Kurset har tre hoveddeler: undersøke og analysere barnehagemiljø, håndtere krenkelser, fremme inkluderende miljø og forebygge krenkelser. Det nettbaserte kompetanseprogrammet har som formål å utvikle kompetansen i barnehager, hos barnehageeier og barnehagemyndighet, slik at barnehagen oppfyller sin plikt i tråd med barnehageloven til å ivareta barnas behov for omsorg, trivsel og inkludering. Gjennom programmet videreutvikler deltakerne både sin individuelle kompetanse og barnehagens kollektive kapasitet. Innholdet er variert og består av filmer, tekster og observasjons-, diskusjons- og refleksjonsoppgaver som skal arbeides med i plenum, i mindre grupper og individuelt. Det skal legges opp til temaer i barnegruppen som er relatert til arbeidet de voksne gjør og foreldre skal involveres på foreldremøter og i samtaler. Foreldreundersøkelsen skal også gjennomføres i desember.

I de fire semestrene programmet varer, strekker alle ansatte i barnehagen seg mot følgende optimale, kollektive tilstand:

I vår barnehage arbeider vi kontinuerlig og systematisk med å fremme et trygt og inkluderende barnehagemiljø, og med å oppdage, undersøke og forebygge alle former for krenkelser. Vi stopper krenkelser og følger opp med egnede tiltak helt til barna opplever at de har et trygt og inkluderende miljø.

Det er 18 barnehager i Sandefjord kommune som deltar.

Læring

Barn lærer hele tiden – gjennom lek, danning og omsorg. Gjennom sanser og erfaringer, alene og i samspill med andre. For at barn skal være motiverte for å lære av det de leker bør leken være spontan, lystbetont og meningsskapende. Indre motivasjon er sentralt i god læring. (Drugli & Rekhall, 2018) De voksne må legge til rette for aktiviteter som både utfordrer, men også er overkommelige. Forventningene til barna må være tilpasset det enkelte barnet. Alle barn skal oppleve mestring.

Barn lærer best når de får bruke flere sanser på en gang. Eks. ikke bare lytte, men også se, føle, lukte og smake. I barnehagehverdagen bruker vi mye konkrete, gir opplevelser/erfaringer og er til stede for å møte barnas undring og prøvelser på en utforskende og utfordrende måte.

De voksne møter barna på det de er opptatt av her og nå, undrer oss, utforsker og finner ut av ting sammen. Den voksnes tilstedeværelse er viktig, flere områder i hjernen er aktivert når barnet utforsker sammen med en voksen det har god relasjon til. (ibid.) Barna skal også lære seg hvordan de best kan lære.

Noen ganger vil et engasjement i barnegruppen rundt et emne danne grunnlag for at vi jobber med det som et tema over tid. Hos oss har vi mange barn som har tilknytning til ulike land, kulturer og språk. Dette er et flott utgangspunkt for å jobbe med kunnskap om mennesker, samfunnet og verden, samt holdninger som likeverd og respekt.

Vi legger også til rette for at barna skal ha muligheten til hvile og ro i løpet av barnehagedagen. Noen ganger er det godt å trekke seg tilbake, lytte til musikk eller høre på en bok.

Omsorg

I Rammeplanen (2017, s 19) står det; «*Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet*»

Barn har behov for god omsorg i sin barnehagehverdag. De har behov for å få dekket sine grunnleggende behov som mat og drikke, søvn og hvile. De har også behov for å bli sett og hørt, få trøst, støtte og møte utfordringer.

Omsorg er noe barna i Barnas Have skal oppleve gjennom hele barnehagedagen i alle situasjoner. Det handler ikke kun om det fysiske omsorgsbehovet, kjernebehovene, det som er lett å se, og høre. De voksnes evne til å skape relasjoner og fremstå som trygge og forutsigbare er av betydning. Ved å være gode rollemodeller kan vi hjelpe barn til å utvikle et språk som gjør barnet i stand til å uttrykke egne følelser og behov, samt utvikle empati og forståelse for andres situasjon og behov.

Alle barn skal få oppleve gode opplevelser sammen med andre barn og personal som møter barna der de er. Barn er først og fremst unike og enkeltindivider, som tar imot omsorg på ulike måter. Det å skape gode omsorgsrelasjoner er dermed fundamentalt for at barna skal føle seg trygge og ivaretatt i barnehagen. Personalet skal derfor møte barna med empati, interesse og respekt, alle barn skal oppleve at de er i sentrum, føle seg sett, hørt og at de blir tatt på alvor. Tholin skriver *at en omsorgsrelasjon ikke er fullbyrdet før barnet har gitt respons til barnehagelæreren, eller vice versa* (Tholin, 2014 s 20).

Personalet skal ved å være gode rollemodeller, veilede og støtte barn i omsorgsfelleskapet, vi har et ansvar for at barna skal oppleve vennskap og fellesskap og kjenne tilhørighet til barnegruppen. Ved å oppmuntre og gjøre barna oppmerksomme for hva barn kan gjøre for andre barn, ved å vise empati, invitere hverandre i lek, ved å sette ord til handlinger og kunne sette seg inn i andres følelser.

Danning

I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer» (Udir, 2017)

Danning er en kontinuerlig livslang prosess som handler om «å tenke sjæl», å reflektere og vurdere vedtatte sannheter, være kritisk, stille spørsmål, yte motstand på egen og andres vegne og handle i tråd med egen overbevisning. Et dannet menneske beskrives som en som tar ansvar både for seg selv og for fellesskapet. (Ødegård & Røys, 2018) Danning skjer i møte og samspill med andre i lek, omsorgssituasjoner, i planlagte og uplanlagte aktiviteter.

Barna skal få erfaring med å være en del av et demokratisk samfunn der de føler seg hørt og sett, at de har påvirkningskraft og at deres valg respekteres. De skal få mulighet til å utvikle evnen til å sette sine egne ønsker til side for andre og være kritiske tenkere til valg de møter. For å få til en god dannelsesprosess må barnet anerkjennes som et selvstendig menneske med følelser og tanker, og pedagogen må ha innsikt i det enkelte barnets opplevelser og erfaringer.

Som voksne er vi forbilder i dannelsingsprosessen. Vi er tilstedeværende og viser interesse for det barna sier, vi gir rom til å være nysgjerrig, gir tid til å finne ut av ting sammen og oppfordrer til å stille spørsmål. I tett samarbeid med foreldre skal vi støtte og veilede barn gjennom ulike erfaringer og opplevelser og samt skape trygge rammer som gjør dem godt rustet for resten av livet.

Mangfold

Ordet mangfold springer ut fra det engelske «diversity», som handler om ulikheter, forskjellighet, forandelighet og noe uensartet. (Gjervan, Andersen og Bleka, 2012) Mangfold omfavner områder som eks. kjønn, sosiale klasser, etnisitet og personlighet. Alle er vi forskjellige og kommer fra ulike familier med ulike levesett. Det er forskjellige familiekonstellasjoner, ulikheter når det gjelder økonomi, tradisjoner, kultur, religion, utdanningsnivå osv. Vi vil synliggjøre ulikheter og likheter, gi barna kunnskaper om land og kulturer, ulike religioner og tradisjoner. Vårt mål er at alle barn i barnehagen skal ha en positiv selvoppfatning. Ha tro på seg selv, ”jeg kan - jeg klarer”. I barnehagen legger vi til rette for flest mulig situasjoner hvor barna selv trekker disse konklusjonene om seg selv. Det krever at vi voksne har en høy grad av tilstedeværelse og møter og bekrefter barnas følelser. Dette er med på å styrke barnas selvoppfatning og motvirke negativ atferd som mobbing og diskriminering.

Barnas Have skal være et godt sted å være for alle barn. Vi fokuserer på vennskap gjennom hele året. Det er viktig for barn å vite at de har en venn, at de er betydningsfulle for fellesskapet og alle barn skal erfare å være i positivt samspill med barn og voksne. Personalet skal være oppmerksomme på barn som trenger støtte i samspillet, og hele tiden utvide barns erfaringer og legge til rette for mestingsopplevelser. I vår barnehage er mange kulturer representert i barnegruppen og det er viktig for oss at alle kjenner sin identitet og tar den med inn i et anerkjennende felleskap. Vi kan alltid lære noe av andre, på tvers av kulturer og alder, og vår styrke er å være en del av et mangfold som vi kan bruke aktivt i planlegging og prosesser, og hele tiden ha et blick for ny læring.

Vi jobber aktivt for at barna skal gå fra et jeg-perspektiv til et vi-perspektiv. Samarbeid, konfliktløsning, empati og omsorg er viktig å ha erfaring med og kunnskaper om for å kunne være et godt sosialt menneske senere i livet. Vi utvikler hele mennesket.

Overganger

Tilvenning

Å begynne i barnehage er en ny og spennende tid for både foreldre og barn, og tilvenningen vil være ulik fra familie til familie. Hvordan barnet reagerer vil avhenge av flere faktorer, slik som alder, emosjonell utvikling og hva slags erfaringer barnet har gjort seg så langt i livet. Tilvenningen må derfor tilpasses det enkelte barnet, og det er viktig at barnet får tid til å etablere en trygg relasjon til personalet før foreldre skal gå fra dem i barnehagen. Små barn er bare trygge når de er sammen med voksne de kjenner og når omgivelsene er rimelig forutsigbare for dem. (Drugli & Lekhal, 2018)

I forkant av oppstarten tar barnehagen kontakt med nye familier, sender ut informasjon om barnehagen, innkaller til foreldremøte før sommerferien og oppfordrer til besøk. Vi ønsker at

barna og foreldrene skal komme på besøk flere ganger, både mens barnehagen er åpen slik at barnet kan bli kjent med personalet og lokalene før oppstart, men også bruke uteplassen når barnehagen er stengt. Og så smått venne barnet til barnehagens dagsrytme kan for noen være smart. At foreldrene snakker positivt om og med barnehagen vil være med på å trygge barnet og gi det en opplevelse av at «dette er et ålreit sted å være, mamma og pappa har god relasjon til de voksne jeg skal være sammen med».

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. (Udir, 2017)

Vi bruker så lang tid vi trenger hver høst med fokus på å bli kjent og bli trygge. Det er nye barn og voksne, det er nye grupperinger, de som var eldst i fjor har begynt på skolen og vi har fått en ny gruppe skolestartere. Alt dette spiller inn den første tiden i barnehagen. Før sommeren tar vi bilder av barnet slik at vi har garderobeplasser klare for barnet når det starter opp.

Tilvenningen vil variere fra barn til barn og ut ifra den enkelte families ønsker og behov. Noen barn bruker kort tid på å finne trygghet og tilhørighet. Kanskje kjenner de noen, kanskje har de søsken i barnehagen. Andre bruker lengre tid og det er rom for ulikheter.

Sandefjord kommune har utarbeidet en standard for tilvenning i barnehagen, som et ledd i å sikre god kvalitet for barn i alle kommunens barnehager. Vi i Barnas Have benytter denne standarden når vi arbeider med og tilrettelegger for gode overganger for barna.

Overgang barnehage-skole

Skolestart er en stor begivenhet i alle barns liv. De aller fleste ser frem til begynnelsen på skolegangen med spenning og forventning, men noen synes også det er skummelt og utfordrende.

I Sandefjord kommune er det innført rutiner for barnehager og skoler som omhandler overgangen barnehage-skole. Rutinene har som mål å:

- Styrke sammenhengen og gi barn en god overgang mellom barnehage og skole
- Bidra til å øke barns forutsetninger for å nå Sandefjord kommunes faglige og sosiale mål for utdanningsløpet

I barnehagen har vi egen førskolegruppe det siste året i barnehagen. I hverdagen og på førskolegruppa jobber vi med språklig bevissthet, sosial kompetanse og mestring av ulike dagligdagse ferdigheter. Vi jobber med barnas dannelsesprosesser slik at de skal bli trygge på seg selv i sosiale sammenhenger og læringssituasjoner. Vi jobber blant annet med ferdigheter som å vente på tur, våge å svare når en blir spurt og markere seg ved å si fra når det er riktig og nødvendig, ta initiativ, samarbeide og kunne ta imot felles beskjeder. Vi jobber også med at barna skal vite hvilke klær de skal ha på til ulike årstider, kunne kle på seg selv og klare seg selv på toalettet. Førskolegruppen har også svømmeopplæring i svømmehallen.

På vårens foreldresamtale fylles skjemaet ”Informasjon om skolestarteren fra foresatte og barnehage til skolen/SFO” sammen med foreldrene. Disse skjemaene sendes de ulike skolene innen 1. mai. Dersom barnet har særlige behov starter hjem og barnehage samarbeidet med skolen i god tid før skolestart. På våren drar skolestarterne på førskoletur og har overnatting i barnehagen. Året avsluttes med en egen avslutning med familiene i juni.

Vurdering og dokumentasjon

De ansatte planlegger, vurderer og evaluerer den pedagogiske virksomheten kontinuerlig gjennom bruk av dokumentasjon, observasjon og kritisk refleksjon rundt egen praksis.

«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplanen 2017, s.39)

Vi skiller kort fortalt mellom dokumentasjon av de *pedagogiske prosessene* som foregår i barnehagen og *barnets eller barnegruppens trivsel og utvikling*. Dokumentasjon kan beskrive vårt pedagogiske tilbud for foreldre, kommunen som tilsynsmyndighet og lokalmiljøet, og være et grunnlag for refleksjon og videreutvikling av vår pedagogiske praksis og vårt pedagogiske tilbud. Eksempler på dokumentasjon er vedtekter, årsplan, periodeplaner, ukeplaner, bilder og tekst fra hverdagen og pedagogiske prosesser, resultat av barnas arbeider, planer for større arrangement, kartlegginger, individuelle planer for barna.

Vi observerer og samtaler med barna om for eksempel hvordan barnegruppen og det enkelte barns trivsel og utvikling er. Vi vurderer hvordan det pedagogiske arbeidet er organisert og hvordan de voksne utfører arbeidet og påvirker miljøet. Vi samtaler med foreldre både uformelt i hente/bringesituasjoner og på foreldresamtaler, foreldremøter og i barnehagens samarbeidsutvalg. Vi innhenter også informasjon ved hjelp av brukerundersøkelser.

Jevnlige drøftinger rundt dette på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager er med på at vi stadig forbedrer og tilpasser vår praksis i forhold til kriterier gitt i barnehageloven, rammeplanen og lokale retningslinjer.

Et etisk perspektiv skal alltid ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn, og barn har krav på vern av sin personlige integritet.

Litteraturliste

Barnehageloven. (2006). *Lov om barnehager*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Drugli, M.B & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm Akademisk

Idsøe, E.C & Roland, P. (2017) *Mobbeatferd i barnehagen. Temaforståelse – forebyggingstiltak*. Cappelen Damm Akademisk

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-04-24-487>

Gjervan, M, Andersen, C.E, Bleka, M.(2012) *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk

Standard for tilvenning. En trygg barnehagestart for alle. Sandefjord kommune, 2018. Hentet fra, https://www.sandefjord.kommune.no/globalassets/oppvekst-og-kunnskap/ok-dokumenter/barnehagemyndigheten/standard-for-tilvenning-i-barnehage_hjemmeside.pdf

Ødegård, E & Røys, H. (2018) *Å dra lasset sammen. Samhandling og strategi for pedagogisk ledelse i barnehager*. Cappelen Damm Akademisk

Tholin, K. R. (2014). Den betydningsfulle omsorgen. V. Glaser, I. Størksen, M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis*. Fagbokforlaget, s. 219-233.